

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO X.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 24. februarja 1927.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 22.

Položaj industrije v Sloveniji.

(Poročilo podpredsednika g. dr. Frana Windischerja na Zboru Centrale industrijskih korporacij v Beogradu, dne 21. t. m.)

Septembra meseca prošlega leta smo govoreč o položaju naše industrije smatrali za potrebno opozoriti merodajne kroge in našo javnost na prekarni položaj industrije v Sloveniji, pa smo dali svoj signal d'alarme. Na žalost se niti prilike naše industrije niti prilike vsega našega gospodarstva od tedaj niso obrnile na boljše. Tudi v trgovinski in gospodarski politiki naše države ob najboljši volji nismo mogli dosedaj opaziti preobrata na boljše.

Na višku gospodarske krize je vlada nenadoma razpisala volitve za oblastne skupščine, ne da bi sočasno poskrbela za finančna sredstva tolikemu broju novih zborov v državi. Naši gospodarski krogi se boje, da oblastne skupščine prinese gospodarskih krogom poleg sedanjih lokalnih bremen novo breme.

Gospodarska kriza se je perpetuirala. Kupovalna sila meščanskih in agrarnih slojev je močno opešala. Konsum je padel. Ker je slaba konjunktura tudi v deželah naših mejašev z nadmočno industrijo in razvito veliko trgovino, je pritisk inozemske konkurence na naša tržišča trajno ogrožen. Cene so ob slabem konsumu in ostri konkurenci neugodne. Plačilni pogoji so se močno poslabšali. Treba prodajati robo na dolge roke. Mnogo je izgub vsled konkurzov in ustavitve plačil. Sodno postopanje je drago in počasno. Trgovskih menic je težko dobiti, pa bi se promet s takimi menicami ne mogel vršiti gladko kakor nekdanj zbog nekoliko okornega sistema pri Narodni banki s trdno odrejenimi krediti.

Vprašanje kredita je za industrijo vitalnega pomena. Sedanji kredit je odločno predrag. V časih stagnacije industrija ne more zmagati kreditov pri obrestni meri, ki je še vedno visoka. Pričakovati mora, da se izpolni njena mnogoletna zahteva po cenejšem kreditu, inace je uspevanje industrije nemogoče in je izključeno, da se izkoplje iz svojih obvez. Industrija potrebuje večjih kreditov pri Narodni banki in to neposrednih.

Položaj industrije, ki dela za eksport, se je poslabšal, ker je vsled krize na evropskih trgih konkurenca silno ostra ter se je jedva mogoče obdržati na starih tržiščih. Naša industrija ima neugodnejše proizvodne pogoje nego tuj, ki ima cenejši kredit, dovolj kvalificiranih moči in nima izdatkov in težav za uvoz sirovine in materiala. Naše sirovine grede neovirano iz zemlje, nakup na tujem je pa zvezan z velikimi uvoznimi stroški. Naša industrija trpi pod dumpingom ter pod favoriziranjem, ki ga uživa drugod eksportna trgovina. Težke prilike imperativno silijo industrijo, da racionalizira svoje obrate in reducira stroške produkcije. Davki so važna točka.

Davčna bremena so pretežka osobito pri družbah, zavezanih javni računodaji, kajti samo, kar vzame država, dosega preko 50 odstotkov dobička, prihajajo pa poleg tega avtonomne davke, koje navzlic slabi konjunkturi kažejo po večini rastočo tendenco. Obremenitev po državnih dajatvah in šokladah je tolika, da je racionalno obratovanje izključeno.

Kakor druge panoge, je industrijo, ktera ima pri nas in v Dalmaciji tudi

še posebno breme vsled penzijskega zavarovanja privatnih uradnikov, iznenadilo povišanje prispevka (prinos) za nezgodno zavarovanje od 5 na 7 odstotkov in sicer s 1. januarjem 1927. Ta sklep uprave za zavarovanje delavcev še ni odobren od ministra, ker so prišli proti njemu protesti, ali je grozeče novo breme jako občutno, ker bi povišek po naših kalkilih mesečno znašal okoli 240.000 Din. Povišanje bi bilo tem občutnejše zategadelj, ker bi se povišani prinosi pobirali ex tunc od 1. januarja 1927. Prinosi za socialno zavarovanje in sicer za bolniško in nezgodno pri Okrožnem uradu so znašali po mojih informacijah leta 1925 za vse zavarovance skoro 40 milijonov milijonov dinarjev. Za penzijsko zavarovanje znašajo prispevki v Sloveniji okoli 10 milijonov letno. Industrija ni nasprotna socialnim napravam, ker morejo v veliki meri blažiti interesna nasprotstva v gospodarskem življenju. Ali baš v skrbi za ohranitev socialnih naprav moramo stremeti na eni strani za tem, da so bremena zmagljiva in da zavarovanci v slučaju potrebe dobe dejansko pomoč. Pretirana obremenitev bi mogla postati opasna celi napravi. Take opasnosti pa ne želimo niti pameten gospodar niti previden socialni politik.

Sredi izrazito slabe konjunktura mora naša industrija v Sloveniji bridko potožiti, da obstoja v naših osrednjih uradih struja, koja se izraža v tem, da zahteva demontažo obstoječih podjetij in dela ovire novim podjetjem v krajih, koji morajo živeti zaradi agrarne pasivnosti samo od trgovskega in komercialnega dela. Čujemo često zastopati mnenje, — brezdvomno v dobri nameri — glede inozemskega kapitala in glede inozemskih strokovnjakov, kojemu dober poznavalec razmer ne more pritruditi. Predvsem je tako mnenje v nasprotju z mnenjem, ki so ga ponovno zastopali javno naši finančni in trgovski ministri, pa nedavno tudi ministrski predsednik. Tako imamo na eni strani poudarjanje potrebo po inozemskih kreditih in po oploditvi našega gospodarstva, na drugi strani pa izjave glede inozemskega kapitala, koje ne morejo baš ugodno vplivati na inozemski kapitalni trg. V tem pogledu je treba enkrat priti do jasnosti in izvestne konsekvence, to tembolj, ker smo baš kar čitali v beograjski »Politiki« članke izpod peresa odličnega Srbijanca gospoda Dragana Miličevića o gospodarski fata morgani v Južni Srbiji, kjer opasno propada gospodarska in davčna moč. Pri nas je kredit iz raznih vzrokov še vedno drag, industrija pa mora želeči v interesu svojega obstoja, da pride do cenega kredita. Notorično dejstvo je, da je na zapadu kredit neprimerno cenejši in da tam obrestna mera kaže hitro padajočo tendenco, pa je v takih prilikah tudi za potrebe naše industrije želeči, da se ne širijo o naši državi glasovi, koji bi se mogli tolmačiti kot neprijaznost in negostoljubnost napram inozemskemu kreditu, saj dokler nam je glasom samih oficijalnih izjav absolutno potreben, pa je plah kakor gozdna ptica.

Na kraju svojih izvajanj bi hotel samo še naglasiti sledeče: V naših krajih bi nas jako bolelo, ako bi dobili utis, da je v naši državi v gotovih vprašanjih izvestna nerazpoloženost prav tedaj, kadar gre za prečanske kraje in osobito za Slovenijo.

Vprašanje kredita v inozemstvu je delikatno vprašanje in je v tem pogledu potrebno, da so merodajna mesta epicenter modre taktike.

Zbor Centrale industrijskih korporacij v Beogradu.

Kakor smo že na kratko poročali se je vršil dne 21. t. m. v Beogradu zbor Centrale industrijskih korporacij z zanimivim dnevnim redom. Udeležili so se ga zastopniki industrije iz vseh delov naše kraljevine. Iz Slovenije sta se zboru udeležila podpredsednik Centrale gospod dr. Windischer in tajnik Zveze industrijev gospod ing. Šuklje. Zboru so prisostvovali odlični zastopniki raznih ministrstev. Ministra za gradbe g. ing. Serneca je zastopal njegov pomočnik g. Knežević, ministra za vojno in mornarico šef tajništva državne odbrane divizijski general g. Nedić, ministra poljedelstvo in vode načelnik g. dr. Stojković, ministra za socialno politiko inspektor g. dr. Gligorjević, ministra za zunanje zadeve. Generalni direktor g. Kukić, ministra za trgovino in industrijo bivši načelnik univerzitetni profesor g. dr. Todorović in inspektor g. dr. Lazarević.

K prvi točki dnevnega reda o odredbah glede državnih nabav po zakonu o državnem računovodstvu in o njihovi praksi v praksi je podal izerpno poročilo tajnik Centrale g. dr. C. Gregorič. V svojem poročilu je obravnaval krizev pot našega gospodarstva v boju za državne nabave, ki naj vsaj nekoliko ublaže trčo gospodarsko krizo. Utemeljeval je nujno potrebo, da se navedene odredbe nekvarne interesom države izpreme. Zahteve in želje je razdelil v dva dela. V prvem delu je utemeljeval zahteve, katerim more vlada ugoditi brez izpremembe zakona o državnem računovodstvu, v drugem delu pa zahteve, za ktere bi bilo treba izpremeniti omenjeni zakon. O poročilu se je razvila živahna debata. V debati je tajnik sarajevske zbornice g. dr. Besarović želel, da se izvršena dela plačajo in da se od vojne ne razpisuje prevelikih množin nankrat, kakor sedaj po 200 vagonov moke nankrat, vsled česar so manjši obrati izključeni od dobav, tajnik Zveze industrijev v Zagrebu g. Bauer pa je opozarjal na nujni interes, da vojska pokriva svoje potrebe pri domačih mlinarjih in da se pohištvo Narodne skupščine naroči doma v državi, ne pa v inozemstvu.

Poročilo o položaju našega gospodarstva in naše industrije je podal tajnik Centrale g. Gjoka Čurčin. Svoje poročilo je sestavil s posebnim ozirom na trgovske pogodbe in mednarodne gospodarske konference. Dotaknil se je proti

koncu tudi vprašanja naše administracije in uradniškega problema, ki se ne more rešiti z redukcijami brez sistema, koje zahtevajo dobre in slabe uradnike v enaki meri. V nadaljnih izvajanjih je podal g. Čurčin tudi poročilo o vprašanju kreditov in o zakonu o industrijskih obveznicah. V poročilu je ugotovil, da je to kar nam na kreditih nudi Narodna banka, komaj 7 odstotkov naše kreditne potrebe. Centrala se je trudila za industrijske kredite v inozemstvu, a žal brezuspešno. Angleži nam niso dovolili kreditov, ker še ni urejeno vprašanje dolgov naše države.

Po teh poročilih se je vršila jako zanimiva razprava o položaju industrije. Prvi je podal poročilo o položaju industrije v Sloveniji podpredsednik g. dr. Windischer, čigar izvajanja spričo splošne zanimivosti priobčujemo v današnjem uvodniku. Za njim je orisal položaj predsednik Zveze industrijev v Zagrebu g. S. D. Alexander, ki je naglašal potrebo dobre administracije za splošen dobrobit našega gospodarstva. Položaj je tak, da ne moremo stvarjati kapitalov samo od dohodkov, ker so javna bremena previsoka. Industrijske obligacije nas vodijo do inozemskega kapitala. Da se pa ta dotok pospeši, si moramo pridobiti zaupanje inozemstva. Prvi pogoj za to je, da država uredi svoje posle. Od obligacij si obeta uspeh, ker je posel mobilien. Hipotekarna in Narodna banka se ne ozirata zadosti na potrebe naših krajev. V nadaljnih izvajanjih je povdarjal potrebo izenačenja državnih trošarin in se bavil z vprašanjem našega izvoza, ki je za 11 odstotkov napredoval po množini, po vrednosti pa padel za 8 odstotkov.

Ing. M. Šuklje prikazuje nato položaj slovenske industrije na novejših izkušnjah. Naša železna industrija se pritožuje zaradi občutne konkurence državnih podjetij v Varešu in Zenici. Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani so utrpel občutno škodo zaradi bojnih cen železarne v Varešu. Naše največje podjetje železne stroke Kranjska ind. družba na Jesenicah trpi pod konkurenco privilegirane družbe Zenica. Ni dopustno, da našo industrijo pobijajo državna podjetja, katera uživajo davčno prostost. Mi smo ves čas zahtevali, da se naj državna pridobitna podjetja obdavčijo enako kakor privatniki. Le na ta način je mogoča stvarna kontrola državnih obratov. Zaščita po carini na finalne produkte je v znatni meri paralizirana po carinskih postavkah na sirovine in ostale potrebščine, ki se morajo uvažati. V nobenem slučaju se ne sme znižati carina

Nekaj podatkov o carini.

Iz trgovskih krogov nam pišejo:

V mislih imam le bolj tekstilno stroko. Trgovcu je težko pogoditi, je li uradnik blago uvrstil v pravo postavko ali ne. V pomoč bi moral pač služiti carinski zakonik, ki pa je precej kompliciran ter se je vsled večnih sprememb težko spoznati.

Glavno je: Cene v tarifni postavki veljajo v splošnem za surovo blago. Beljeno plača 20—40%, barvano 30—40%, mercerirano, broševano, višebojeno itd. zopet povišek.

Teža je mišljena na 1 m². Če ima trgovec račun in mu je znana širina blaga, bo lahko izračunal, ali ima 1 m² izpod ali nad 120 g pri volnenem blagu, ali ima izpod ali nad 300 g.

Pri navadnih tkaninah odloča tudi gostota, od 18—36 žica, ali do 50 žica (niti), ali od 50—80 žica. To je mišljeno na 1 cm². Kdor ima števec (Fadenzähler), bo to lahko ugotovil. Vedeti mora le, da tre-

ba pri malem števcu, ki ima odprtino 1/4 cm, pomnožiti niti z 2. Če torej kaže osnova in potka po 10 niti, je to 40, torej bo carina rekla do 50 niti. Če so niti n. pr. ravno na meji, recimo 36, bo seveda težko reči, da ima samo 36 niti, če je slučajno kak del bolj gost. Sicer pa to ne pride veliko v poštev.

Tkanina n. pr. do 120 g, do 50 žica, beljena, plača 120 + 30% = 156, t. j. zlatih dinarjev za 100 kg. Če tehtta kos 10 kg, plača Din 15.60 + 1000 ažio = 171.60 dinarjev.

Volnene tkanine do 300 g, barvane, plačajo 350 + 40% = 490 Din.

Čipke bombažaste 1200 + 40% 1680.

Gumbi iz kokosovih orehov 170 Din.

Biserni gumbi 500 Din.

Zimnato blago tudi 600 Din.

Glavne predmete, katere vsak posameznik dobavlja, ne bo težko držati v evidenci. Glede teže blaga, gostote, brutto in netto-teže, naj pa vsakdo že pri naročitih zahteva, da se to vpiše v račun.

na finalne produkte, ne da se istočasno ukine carina na sirovine in potrebščine. Naše usnjarne morejo zadostiti vsem domačim potrebam. Nujno je, da se jim s trgovskimi pogodbami omogoči izvoz zlasti v vzhodne države. Industrija ob uvozu trpi pod uvozom manjvredne inozemske robe. V tej vezi ponavljamo našo zahtevo po odpravi davka na poslovni promet. Bombažna tekstilna industrija se v Sloveniji naglo razvija, tako da bomo v kratkem neodvisni od inozemstva. Vendar potrebuje tudi ta grana vsa naklonjenost državne uprave. Sedanja carinska tarifa je v občutni meri zapostavila domačo industrijo papirja in lopenke. Nujno se morajo zaključiti trgovske pogodbe s sosednimi državami in s Turčijo, da moremo z našimi produkti na svetovni trg. V tem pogledu so posebno važne direktne jadranske tarife, ker moramo na Trst in Reko, dekler nimamo kralke zveze na Sušak. Naša slavninarska industrija se težko bori za obstanek. Izgubila je svoje neposredne trgovske zveze na sever. Generalna direkcija carin naj uvede praktičen postopek carinjenja poštnih paketov. Položaj slovenskih mlinov, v kolikor sploh še obratujejo, je v istini žalosten, pomagati bi mogla pametna železniško-tarifna politika. Izvoz lesa je otežkočen, ker uživa avstrijska in češka konkurenca po direktnih jadranskih tarifnih znatno ugodnosti. Tukaj zopet moramo naglasiti nujnost zadeve po taki direktni tarifi. Industrija lesnih izdelkov (pohišstvo, parkete) je v eksportu ovirana po visoki uvozni carini sosednih držav. V trgovskih pogodbah se mora skrbeti za znižanje teh postavk. Nikakor pa ne gre, da država na račun reparacij v inozemstvu naroča blago, ki se v dobri kakovosti izdeluje doma. Premogovniki v Sloveniji zlasti oni na lignit (Velenje, Št. Janž), potrebujejo za prevoz premogova tarife daljšave, da morejo oddajati na daljše distance. Govornik omenja spor med Generalno direkcijo carin in Ministrstvom trgovine in industrije zaradi seznama strojev, kateri se v državi izdelujejo. Tak spor se ne sme obravnavati na škodo interesentov. Mnogokratne komisije za ugotovitev kapacitete naših tvornic niso potrebne in škodujejo ugledu državnih oblasti. Konečno apeliramo na Državni svet in prosimo za hitrejšo reševanje vložnih pritožb. Zlasti želimo da ta najvišja upravno-sodna oblast svoje razsodbe obrazloži tudi tedaj, če so negativne.

Sledili so govorniki, ki so razpravljali o stavbeni industriji in o industriji mesa. Zanimiva je bila slika o položaju v južni Srbiji, ko je podal g. Vučićolac. Vrstita so se nadalje poročila o položaju v Dalmaciji in Vojvodini ter o prilikah v lesni industriji v Bosni in Hercegovini. V okviru te debate se je govorilo tudi o državnih podjetjih v Zenici in v Varešu, ki rušijo cene, in o uvozu poljedelskih strojev.

Zborovanje se je na to prekinilo in nadaljevalo popoldne. Na popoldanskem zborovanju je poročal tajnik g. Čurčin o osemurnem delavniku in o dnevnem redu letošnje mednarodne konference dela, tajnik g. Miličević o prometnih vprašanjih in tajnik g. dr. Gregorič o sporednih carinskih davščinah, glede katerih je predlagal revizijo nepraktičnih predpisov.

Po teh referatih je zbor soglasno sprejel resolucije, katere priobčimo v eni prihodnjih številkih.

Finančni problem ljubljanske oblastne samouprave.

Danes so se sestale k prvemu zasedanju oblastne skupščine v celi državi. Velike so nade, ki se stavijo na delovanje teh skupščin, katerim predpisuje zakon obširno in izključno gospodarsko-kulturno aktivnost. Toda položaj, v katerem se nahajajo oblasti sedaj, v finančnem oziru, je vse prej kot rožnat in treba bo velikih naporov, da se zadosti vsaj najnujnejšim gospodarskim potrebam. Poročilo, ki ga je glede gospodarskega stanja ljubljanske oblasti podal namestnik velikega župana dr. R. Andrejka, nam nudi globok in resen vpogled v delo, ki čaka našo oblastno skupščino. Tu pravi med drugim:

Eno najvažnejših, a tudi najtežjih vprašanj, ki čaka to oblastno skupščino, bo

vprašanje ureditev oblastnih financ. Rešitev tega vprašanja je tem bolj težavna, ker je klic po davčni preobremenitvi novih krajev splošen in mogočen in ker se zdi, da smo vsled obče gospodarske stagnacije na meji davčne moči. Čisti predpis državnih davkov ter državnih pribitkov k tem, ki so podvrženi avtonomnim dokladam, znaša za davčno leto 1926 v ljubljanski oblasti 28.098.256,96 Din. Čisti predpis avtonomnih doklad pa je sledeči: Občinske doklade 13.197.825,04 Din, okrajno-cestne doklade 6.085.043,51 Din, zdravstvene doklade 708.708,58 Din, doklade za okrajno blagajno 1.414.184,33 Din in okrajne blagajne (okrajni zastopi bivše Štajerske) 2.582.931,14 Din, skupaj 23.988.692,80 Din. Primerjajmo še izmed posrednih državnih davkov, onega, ki nam dovoljuje tudi primeru z občinskimi dokladami, t. j. državna trošarina na vino, vinski mošt in petijot. Od te je bilo leta 1926 vplačane v ljubljanski oblasti 6.700.000 Din, od občinskih doklad najo pa 16.900.000 Din.

Če pomislimo, da se v čl. 73 zakona omenjeni redni dohodki oblastne samouprave v začetku njenega poslovanja res sami reducirajo na dohodku iz postavk 3 in 4, torej na nove davke, takse in doklade, če pomislimo, da znašajo potrebščine samo na polju cestnih in vodnih gradb čez 100 milijonov za najnujnejša dela, potem ni boste priznali, da bo morala ta oblastna skupščina biti zelo rezervirana pri sestavljanju proračuna in prevzemanju agend iz dosedanje obče uprave, da ne bo kratkomalo vse, kar spada v njeno pristojnost po zakonu, v enem letu prevzela od države, na drugi strani pa bo morala biti zelo agilna v iskanju dohodkov uprav izrednih bodisi v državnem budžetu, bodisi iz drugih državnih obveznosti ali fondov, ker zakon o samostalnih oblastnih davkih in taksah je sicer predviden, a dneva, ko bo uveljavljen, je težko napovedati. Tudi oblastna doklada na drž. davek po čl. 75 je prepuščena le na takozvani edinstveni državni pribitek k direktnim avtonomnim dokladam podvrženim davkom. Ako pa izračunamo za leto 1926 znesek bivših deželnih doklad, ki bi se po čistem predpisu državnih davkov l. 1926 pobiral, pridemo do razmeroma prav nizke vsote 9.307.811,33 Din.

Iskati bo in iskalo se bo nekih virov za oblastne dohodke in morda se bo kdo pričitalni čl. 73, točka 1, ki govori o imovinah, ki pripadajo oblasti, nehote spomnil imovine nekdanje samouprave in tudi samoustavne dežele kranjske.

Kakor znano, je po zlomu prevzela Narodna vlada SHS z naredbo z dne 4. novembra 1918, Uradni list 44/4, vrhovno vodstvo in nadzorstvo vseh avtonomnih oblasti in naprav. Deželni odbor vojvodine Kranjske je bil razpuščen, začasno vodstvo in likvidacija deželne vlade pa poverjeno Komisiji za začasno vodstvo v likvidacijo deželne uprave. Z naredbo deželne vlade za Slovenijo z dne 25. januarja 1920, Uradni list št. 49/10, je bila ta komisija razpuščena, oskrbovanje in likvidacija deželne imovine pa izročena posebnemu kuratoriju, ki je bil potem z naredbo deželne vlade za Slovenijo zamenjan s komisijo za upravo kranjske deželne imovine. Končno je bila z naredbo deželne vlade z dne 18. junija 1921, Uradni list št. 206/78, tudi ta komisija razpuščena in je oskrbovanje in likvidacija imovine bivše dežele Kranjske prešlo na poverjeništvu za notranje zadeve in po uveljavljenju zakona o občni upravi na velikega župana ljubljanske oblasti, ki so mu kot najvišjemu upravnemu organu v oblasti po naredbi Narodne vlade SHS z dne 14. novembra 1918, Uradni list št. 111/11, glede deželne imovine izročene kompetence bivšega deželnega odbora in deželnega zbora.

(Dalje prth.)

NEMŠKI RUSKI KREDIT.

Kakor že vemo, jamči nemška vlada trgovcem za trgovino z Rusijo visoke investicijske kredite. Doslej so se jih poslužili že do višine 190 milijonov mark; 33% kreditov je vzela kovinska industrija, 25% nafta in premogarstvo, 8% elektrifikacijska dela. Naročena je nadalje večja množina kotlov, motorjev in turbin. Naročila za končni znesek 60 milijonov mark so že pripravljena. Vsi nakupi so se izvršili po navadnih cenah.

Stanje naših cest in oblastna samouprava.

(Iz ekspozicije velikega župana na otvoritveni seji oblastne skupščine v Ljubljani.)

Izvrševanje gradbenih predpisov in oblastnih javnih del (cest in mostov) opravlja sedaj Gradbena direkcija na temelju ministrske uredbe z dne 30. oktobra 1919 Sl. N. št. 132, potem ko se je uredila kompetenca ministrstva za gradbe z uredbo od 25. junija 1919 SLN št. 76. Po tej uredbi opravlja gradbena direkcija še danes, pet let po zakonu po občni upravi posle ministrstva za celo Slovenijo in sicer popolnoma ločeno od velikega župana, pod katerega področje bi po čl. 1. zakona o občni upravi spadali tudi gradbeni posli. V tem okviru je zanimivo poznati veljavne predpise, po katerih so se svoj čas vzdrževale deželne in železniške dovozne ceste. Stroški za te ceste so bili po cestnem zakonu za Kranjsko tako pokriti, da prispeva deželni zaklad dve tretjini, udeleženi cestni okraj pa eno tretjino. Po naredbi narodne vlade SHS o prehodni upravi v Sloveniji dne 14. novembra 1918, Uradni list 111/11 so prešli posli gradbene stroke na oddelek odnosno na poverjeništvu za javna dela, odtod pa na gradbeno direkcijo. Država je do leta 1922 pobirala cestne doklade za deželne ceste ter bila za to upravičen, ker je dve tretjini prispevka tudi plačevala. Od leta 1922 pa je ta prispevek izostal vzlic vsem urgencam in predstavkam gradbene direkcije.

Cestni odbori niso mogli več zmagovati rastočih stroškov, ki jih je povzročala ob pomanjkanju državnih prispevkov uprava avtonomnih cest ter so se morali znatno zadolžiti, na drugi strani pa povišati cestne doklade mestoma do 500%. Ponekod so se morale celo uvesti pred vojno že povsod odpravljene mitnice. Tudi takozvani izredni prispevki za posebno porabo cest so poskočili tako, da je mnogokrat prišlo do ostrih sporov med udeleženci in cestnimi odbori. Vse to pa ni moglo zadržati poslabšanja cest, ki so bile že od prevrata sem ne baš v dobrem stanju, saj se med vojno vse ceste, ki niso bile strateškega pomena, niso mogle več tako skrbno vzdrževati kot nekdanj. Državni prispevek, ki ga dolguje država za deželne in železniško dovozne ceste, znaša samo za triletje od 1922—1925 6.192.115 Din torej čez 2 milijona na leto, tako da je predvidoma koncem leta narasel na 8 milijonov dinarjev. V državnem proračunu za leto 1926/27 pa ni za to nobenega kredita postavljenega. Država pobira na račun nekdanjih deželnih doklad takozvani edinstveni državni pribitek od vseh davkov, ki so podvrženi avtonomnim dokladam, kar znaša samo za leto 1926 11.579.516 Din.

Slabo stanje cest se je v mnogih krajih Slovenije vsled vremenskih katastrof zadnjih let še poslabšalo, posebno velja to za Selško in Poljansko dolino, za dolino Gradašce, za Žirovsko dolino itd. Mnogo truda in denarnih sredstev bo stalo, da se spravijo deželne ceste zopet v staro stanje, razbremeniti bo treba tudi prezadolžene krajne cestne zastope. Sredstvo za to bi bilo zasiguranje državnih cestnih prispevkov, ki jih dolguje država, ureditev cestne nadzorne in izvrševalne službe.

Regulacijska dela na rekah.

V zvezi s cestnimi gradbami naj bo omenjeno tu področje vodogradnja in vodovodov, torej takozvana hidrotehnična služba, ki jo vrši sedaj hidrotehnični oddelek pri velikem županu. Ta služba se je vršila nekaj časa v poverjeništvu za javna dela, prešla potem v gradbeno direkcijo, leta 1920 pod generalno inšpekcijo voda v Beogradu in slednjč v smislu zakona o občni upravi pod velikega župana ljubljanske oblasti. V njegovo področje spada regulacija rek in potokov, zgradba hudournikov, preskrba oblasti s pitno vodo, melioracije itd. osobito v zvezi z glavnim odborom za osuševanje ljubljanskega barja, za melioracije te obsežne zemlje.

Sedanje stanje regulacij je sledeče: Sava, ki je bila regulirana od Tacna do Črnuč in nižje doli pri Kresnicah pri Lilibi, je vsled nezadostnih kreditov in vremenskih katastrof v letih 1923, 1925 in 1926 progo od Tacna nizdoli mimo Črnuč v dolžino kakih 10 kilometrov strahovito razdrila. Vse delovanje se je moralo osredotočiti na popravo in vzdrževanje regulacijskih zgradb, skušalo se je pač v okviru nezadostnih kreditov njih razpad zadržavati.

Kamniška Bistrica se je pričela uravnjavati že l. 1913 ter so se regulacijska dela med vojno in po vojni v malem obsegu nadaljevala. Smernice za nadaljevanje te regulacije, ki je sedaj povsem prenehala, so odvisne od ustanovitve vodne zadruga, do katere do sedaj še ni prišlo.

Poglobitvena dela v Ljubljani, ki so se pričela leta 1912, so ob izbruhu vojne prenehala. Po prevratu so se dela ob obrežnih zidovih ob prispevku države in občine nadaljevala, vendar v zadnjem letu zopet ustavila.

Srebrno jedilno orodje spada k »dragocenostim« železniškega obratnega pravnika.

Iz sodne prakse.

Ob selitvi je vtovoril tožnik svoje pohišstvo v vagon, ki ga je železnica nato prevzela in plombirala s tovrstnim listom, ki je pa imel samo označbo: staro rabljeno pohišstvo. Že na oddajni postaji je pa bilo vlomljeno v vagon in iz njega ukradeno srebrno namizno orodje: 6 nožev, 6 žlic, 6 vilic, 6 nožičev, 6 desertnih vilic, 6 kavnihi žlic, 6 žličice za črno kavo, 1 velika zajemalka, 1 mala zajemalka, 1 velike vilice za meso, 1 žlica za torte, 2 posodici za sol in papirko, 2 mali žličici in 1 srebrn podstavek za liker. Zanje je tožnik zahteval odškodnine 46.250 Din.

Železnica se brani plačati to odškodnino, češ, da spada ta namizni pribor med dragocenosti, ki zanje železnica po § 54. t. 2. žel. obr. pravilnika in § 54/2 B izvršilnih določb II. ne jamči, ker so le pogojno pripuščene v prevoz: tožnik pa v tovrstnem listu sploh ni navedel, da se nahaja srebrnina med pohištvom in radi tega odpade slehrno njeno jamstvo. Tožnik pa zanika, da bi ta pribor bila dragocenost v zmislu teh določil.

Pravdo sodišče je ugotovilo vrednost srebrni jedilni garnituri na 25 tisoč dinarjev, srebrnemu podstavku za liker na 5.000 Din, skupaj torej na 30.000 Din ter je ta znesek prisodilo tožniku, češ, da tožena železnica po § 84. žel. obr. prav. jamči za škodo, ki je nastala tožniku radi izgube v prevoz prevzetega blaga. Njen ugovor, da pomenijo ti predmeti dragocenosti, ki jih pa tožnik kljub predpisom § 54., odst. 2. B) kot takih ni deklariral in mu radi tega odškodnina zanje ne gre. Toda za dragocenosti je šteti le one predmete, ki njih velika vrednost ni v nobenem, tudi ne približnem razmerju z njih prostornino. Ugotovljeno pa je, da je tožnikova izgubljena srebrnina obstojala iz namiznega orodja (51 kosov) v teži okrog 5 kg in iz podstavka za liker v približni teži 1 kg. Vsi ti predmeti so torej namizno orodje in posoda, ki njih vrednost glede na njih veliko število, obsežnost in težo ni tako velika, da bi jih bilo šteti med dragocenosti. Ugovor tožene železnice torej ni utemeljen.

Prizivno sodišče je pa prizivu tožene stranke ugodilo, je prvosodno sodbo razveljavilo in vrnilo stvar prvemu sodišču v ponovno razpravo in revizijo. Pravi, da ne more pritrditi temu naziranju prvega sodišča. Že pred vojno, torej pred razvredbo valute, je srebrno namizno orodje slične vrste imelo veliko vrednost. Ta višja vrednost se je pri lastnikih kazala zlasti v tem, da so take reči drugače in pozornejšo čuvali kakor navadnejše namizne garniture in da so se take garniture že v splošni uporabi odlikovale od predmetov vsakdanje rabe. Že tedaj so imeli taki predmeti visoko

ko ceno, ki se je pa v povojnem času le še neprimerno močno zvišala, kar je zlasti razvidno iz izvedenčeve ocen same. Ne velja tu misel, da tiči pojem dragocenosti prav v tem, da je dana ob malem obsegu velika vrednost, kar pa velja za bisere in precijeze, ne pa tudi za predmete iz predelanega zlata ali srebra, ki tudi ob večjem obsegu ostanejo dragoceni. — Da je to tako, sledi tudi iz določb naših zakonov. Izvensporni patent veli v svojem § 45., da mora sodni odposlanec založiti pri sodišču gotovi denar, zlate in srebrne predmete, precijeze in važne listine, če je treba zapечатiti zapuščino; v § 48. pa veli, da je o predatih denarjih, dragocenostih in listinah napraviti seznam, ga podpisati in ga vročiti dednim interesentom. Tu ustanavlja torej zakon enotni pojem dragocenosti za zlatino, srebrnino in precijeze, in da s tem z zadostno jasnostjo spoznavati, da je šteti zlatino in srebrnino med dragocenosti. Izključen pa je vsak dvom, da takšna srebrna jedilna garnitura in takšna tasa spada med srebrnino (Silbergeräte) v pravem pomenu besede, ne pa v splošni pojem pohištva.

(Konec prih.)

TRGOVINA, KROŠNJARSTVO, SUŠMARSTVO.

Na članek, priobčen v »Trgovskem listu« pod naslovom »Sušmarstvo v trgovini«, naj bo dovoljeno še nekaj pripomb. Vsa čast g. velikemu županu, ki je zavzel svoje stališče. Za sušmarstvo smatram pa jaz tudi krošnjarstvo. — Bivši trgovinski minister dr. Krajač je osrečil trgovstvo s krošnjarskim zakonom, ki ga je razširil na celo državo. Tudi na Srbijo in Makedonijo, kjer tega zakona v obče niso poznali.

Nič ne bi imeli proti temu, če bi v tem pogledu veljala nekaka reciprociteta. Če bi n. pr. cel kup naših brezposelnih ljudi pohajkoval po Hrvatski, Slavoniji, Srbiji. Ali temu ni tako. Le mi smo tako srečni, da imamo celo armado krošnjarjev iz drugih pokrajin! Naši ljudje menda niso za ta posel. Le nekaj žensk se ukvarja s to obrtjo, v prvi vrsti čipkarice, ali to je domača obrt. Na Hrvatskem tudi razmere niso tako sigurne, kakor v Sloveniji, dasiravno tudi pri nas ne žive sami angelji.

Kaj smo pridobili s temi krošnjariji? Od trgovca se zahteva, da ima vse cene točno označene, ob gotovem času razobešen v trgovini, ob gotovem času trgovino zaprto, ravnotako ob nedeljah. Krošnjar vsega tega ne pozna. Nedelja je za njega najboljši dan. On proda na cesti, ev. na železnici, v gostilni. Ob 6. uri zjutraj, ob 10. uri zvečer. Pri njem posebno kmečko ljudstvo uživa posebno veselje ali sport, da gliha. Krošnjar ceni n. pr. naramnice na 50 Din, proda jih pa končno za 20 Din, ravno isti predmet v isti vasi drugemu za 25 Din ali za 30. Kakor nanese! Špekulira na neumnost ljudi. V higijeničnem oziru menda ne posebno čist, v moralničnem oziru kot razširjevalec tistih grdih hrvatskih kletev, proti katerim je naše kranjsko pridušanje še vedno lepa molitev!

Kako neki izhaja Angleška, ki ima svoj Sonnabend, soboto popoldne in nedeljo, ko počiva vse, tudi gostilne? Zganiti se bo treba tudi trgovcem ter malo energičneje zahtevati svoje pravice! Koliko davka pa plača tak krošnjar?

x.

KAKO VARČUJEJO.

Hranilnica mesta Berlin je sestavila statistiko varčevalcev in je ugotovila, da je prišla na koncu leta 1925 ena hranilna knjižica na vsakega 24. Berlinčana, na koncu leta 1926 pa že na vsakega 14. Število varčevalcev se je dvignilo od 113.000 na 281.000. V začetku lanskega leta je bilo hranilnih vlog 66,4 milijonov mark, na koncu leta pa 124.400.000. Na vsakega Berlinčana je prišlo na koncu lanskega leta 443 mark hranilnih vlog.

SREDNJEVROPSKE ŽITNE BORZE.

Na dunajski produktni borzi so se sestali zastopniki mest Beograda, Bratislave, Brna, Budimpešte, Grada, Linca, Monakovega, Novega Sada, Olomuca,

Prage, Sombora, Zagreba in Dunaja; opravičili sta se Braila in Sofija. Slo je za ustanovitev donavskega kontrakta za promet z žitom. Dva dni so se posvetovali o načrtu, ki ga je izdelala dunajska produktna borza. V prvem branju so načrt sprejeli, dunajska produktna zbornica ga bo redigirala in ga bo poslala vsem srednjeevropskim, na žitni trgovini udeleženi žitnim borzom v študij. Čez dva meseca se bodo žitne borze na Dunaju na novo sestale, da posvetovana o kontraktu glede žitnega prometa po Donavi zaključijo in se zedinijo o roku, ko naj stopi pogodba v veljavo. Hkrati se bodo posvetovali o načrtu pravil za delegacijo srednjeevropskih in južneevropskih borz, ki ga je izdelala praška produktna borza.

Trgovina.

Naša trgovinska pogajanja s tremi državami naenkrat. Tekom prihodnjega meseca se bosta znova sestali naša in madjarska delegacija k pogajanjem za sklenitev tarifne pogodbe. Najbrže se bodo v tem mesecu začela tudi pogajanja za sklenitev trgovske pogodbe z Grčijo. Tako se bodo istočasno vršila trgovinska pogajanja s Češkoslovaško, Madjarsko in Grčijo. Nadalje se zbira material za enaka pogajanja z Rusijo, Poljsko, Špansko, Japonsko, Indijo in Avstralijo.

Nabava premoga in drv. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani razpisuje prvo pismeno dražbo za dobavo 689 ton premoga na dan 6. aprila in 323 m³ bukovih drv in 112 m³ odpadkov žaganic na dan 7. aprila. Dražba bo navedena dneva ob 11. v pisarni direkcije v Ljubljani, Sv. Jakoba trg št. 2, soba št. 42. — Pogoji se lahko vpregledajo in kupijo v ekonomskem odseku poštne direkcije v Ljubljani, Jamčevina (5%, ali, če je inozemec, 10%) pa se mora položiti najkasneje do 10. na dan dražbe pri pomožnem uradu direkcije, soba št. 41.

Sladkor. O produkcijskih okrajih Daljnega vzhoda beremo novo statistiko. Tako na primer govori cenitev v Britanski Indiji o 3.208.000 tonah, za 231.000 ton več kot v pretekli kampanji. Vsled homatij na Kitajskem so šle cene sladkorja na Daljnem vzhodu nazaj, samo Java jih je vsled izborne prodajne organizacije držala na dosedanji višini. Nadaljnjo poslabšanje prodajnih razmer na Daljnem vzhodu bi imelo lahko to posledico, da bi prišle v zadnjih mesecih letošnjega kampanjskega leta večje množine javanskega sladkorja v Evropo, dočim je bil v zadnjih letih javanski import v Evropo minimalen. — Glede bodočega, s sladkorno peso obdelanega areala v Evropi beremo, da so v Avstriji, Italiji, Belgiji in Švedski pogajanja med industrijo in pridelovalci končana in da je zagotovljen večji pridelek. Tudi v Angliji bodo obdelali več sveta s sladkorno peso kot lani, in sicer 174.000 acres (lani 130.000). Ves evropski prirastek cenijo zasebna poročila na 10 odstotkov.

Zunanja trgovina Ogrske 1926. Lani se je zunanja trgovina Ogrske nadalje razvila. Vrednost uvoza se je dvignila od 739,7 v letu 1925 na 835,4 milijonov zlatih kron, v letu 1926 vrednost izvoza od 700,1 na 748,1, uvoz za 13%, izvoz za 6 odstotkov. Vsled večjega dviga v uvozu se je previšek uvoza dvignil od 39,6 na 87,3 milijonov zlatih kron. Pri uvozu pridejo v prvi vrsti v poštev sledeči predmeti: Les, surov in obtesan (92,6 mil. zlatih kron), bombaževе tkanine (75,7), premog (51,3), volneno blago (44,4), stroji in aparati (32,5), bombažev predivo in sukanec (30,2), papir in papirno blago (29,8), surove kovine (25,1), surovi tobak (22,1) itd. Največ so prodali pšenice, za 116,9 mil. zlatih kron, živine so prodali za 79,6 mil. zlatih kron, moke za 70,1, rži za 43,7, perutnine za 33,8, masti in slanine za 28,3, jajec za 25,8, sladkorja za 24, koruze za 21,5, mesa in klobas za 20,9, ovčje volne za 15,7, elektr. strojev in aparatov za 15,6 itd. — Splošni zaključek je torej, kakor smo videli, precej neugoden. Za bodoče leto mislijo, da bo bolje; izboljšanja pa ne pričakujejo od pomnoženega izvoza, temveč od znižanja rapidno naraslega uvoza.

Denarstvo.

Predsedstvo nove Državne Obrtne banke. — V ponedeljek se je konstituiral upravni odbor nove Državne Obrtne ban-

ke, koje ustanovni zbor se je vršil v nedeljo. Za predsednika upravnega odbora je bil izvoljen Milan Stojanović, predsednik obrtniške zbornice iz Beograda, za I. podpredsednika Mihajlo Stojadinović iz Beograda in za II. podpredsednika Milan Ramušćak iz Zagreba.

Finančni položaj Italije. Računski zaključek zakladnega urada od 31. januarja 1927 izkazuje efektivni prebitok 215 milijonov lir, 104 milijone več kot je znašal proračun za prvih sedem mesecev proračunskega leta. Z drugimi prebitki vred je znašala vsa previšna vsota na koncu januarja 652 milijonov lir napram 300 milijonom lir v istem času gospodarskega leta 1925/26. Stanje blagajne je izkazalo na koncu januarja 2225 milijonov lir. — Vsi notranji javni dolgovi države so znašali 30. junija 1926 91.309 milijonov lir, 31. januarja 1927 pa 84.485 milijonov. Pri tem pa še niso vključeni zadnji podpisi na državno posojilo. Obtok vseh bankovcev je znašal 31. januarja 1927 19.760 milijonov lir in se je napram zadnjemu decembru znižal za 373 milijonov. Davki dajejo zmeraj večje zneske notranji dolg se niža; torej smatrajo finančni položaj Italije za ugoden.

Davki in takse.

Nepotrebno kolkovanje. Številni delodajalci in tudi delojemalci kolkujejo svoje vloge na Okrožni urad za zavarovanje delavcev ali na Osrednji urad. To ni potrebno, kajti po § 189 zakona o zavarovanju delavcev so vse vloge oproščene takse vseh vrst.

Promet.

Posojilo za zgradbo novih železnic. Ministrski svet je pooblastil finančnega ministra dr. Markovića, naj uvede pogajanja za najetje primerne inozemskega posojila, ki je potrebno za zgradbo novih železniških prog ter za razne druge investicije. V vladnih krogih se naglašja, da bo morala vlada, če ji ne uspe naleti novega inozemskega posojila, realizirati ostale obroke famoznega Bleerovega posojila.

Načrti za zračno progo Trst—Toplice. Agencija »L'Informatore della stampa« sporoča, da je bila v Pragi ustanovljena češka zrakoplovna družba, ki namerava uvesti razne mednarodne zračne prometne proge. Prva med njimi naj bi spajala Toplice s Trstom. Ta proga bo vzela tudi Prago, Brno, Bratislavo in Zagreb z mejnima postajama. Govori se tudi o možnosti ustanovitve zračne proge med Budimpešto in Trstom, in sicer s pomočjo italijanske družbe za zračne zveze.

Iz naših organizacij.

Gremij trgovcev v Ljubljani obvešča članstvo, da se je dne 22. t. m. na gremijskih šoli zaključil I. semester s razdelitvijo spričeval. Učni gospodarji naj od vajencev, ki obiskujejo šolo, zahtevajo spričevala na vpogled. — Načelstvo.

Gremij trgovcev v Ljubljani, sekcija trgovcev špeceristov na drobno, sklicuje v četrtek dne 24. t. m. ob 8. uri zvečer v Zborovalnico Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, pritličje, desno, širši sestanek vseh članov sekcije, na katerem se bo razpravljalo poleg drugih važnih vprašanj tudi o odpiranju in zapiranju trgovin. Udeležba obvezna za vse člane. — Načelstvo.

RAZNO.

Prebivalstvo Rusije. Predsednik Centralnega statističnega urada v Moskvi je podal splošno poročilo o zaključku ljudskega štetja. Število prebivalstva vse Sovjetske zveze koleba med 144.800.000 in 145.700.000. Štetje v republiki Jakutov (skrajna severovzhodna Sibirija) in v Osednji Aziji še ni končano. Lahko torej rečemo, da ima Zveza Sovjetskih republik okoli 145 milijonov prebivalcev.

Moč Amerike. Profesor I. Russel Smith z univerze Columbia, podaja za leto 1924 o U. S. A. sledeče podatke: U. S. A. razpolagajo s 40% vseh uporabljenih vodnih sil sveta, imajo 35% vsega železnškega omrežja, 57% vseh telefonskih in brzojavnih zvez, nad 80% vseh avtomobilov. Producirajo 71% bombaža, 50% premoga, 64% petroleja, 52% cina, 60% cinka, 59% bakra, 52% surovega železa, 48% svinca itd. Pri tem moramo upo-

števati, da meri površina Zedinjenih držav 10 milijonov kvadratnih kilometrov in da šteje njih prebivalstvo 120 milijonov ljudi, to je pa nekaj več kot 7 odstotkov površine suhe zemlje in nekaj manj kot 7 odstotkov vsega prebivalstva zemlje. Sedaj šele vidimo vso ogromnost gorajšnjih števil!

Spekultavni eksces na borzi v New Yorku. Na drugem mestu poročamo, da je prešla železniška družba Wheeling and Lac Erie v roke Morgana in da reprezentira s svojimi podružnicami 700 milijonov dolarjev. Ob tej priliki se je razvila na newyorški borzi ena od modernih finančnih bitk. Delnice družbe, ki so notirale pred 1 mesecem še 40, so šle gor na 130 in še čez. Nato so padle zopet na 66 in še nižje. Zgubo špekulantov cenijo na več milijonov dolarjev.

Praktični točaj za gospodarske vajence. Kmetijske praktikante sprejme državna kmetijska šola na Grmu za dobo od 1. aprila do 31. oktobra t. l. Sprejemni pogoji so: Starost najmanj 16 let, telesna sposobnost, neoporekljivost ter dovršena ljudska šola. Prednost imajo kmečki sinovi, ki ostanejo na domačem gospodarstvu. Gospodarski praktikanti se uporabljajo za dela v vseh panogah šolskega gospodarstva, zlasti v sadjarstvu in vinarstvu, in uživajo tudi teoretičen pouk pri delu, kjer so zaposleni. Za to dobivajo prosto hrano in prosto stanovanje. Gospodarska praksa je izvrstna predpriprava za vstop v šolo s 1. novembrom 1927. Pri sprejemu v šolo imajo vajenci prednost pred drugimi prosilci, in sicer, ako izpolnijo ostale pogoje, na prosta mesta. — Lastnoročno na vso polo pisane, s 25 dinarji (5 + 20) kolkovane prošnje s priloženim krstnim listom, domovnico, zadnjim šolskim spričevalom ter spričevalom npravnosti, je poslati do 20. marca 1927 ravnateljstvu drž. kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

Sodelovanje parlamentov Jugoslavije in Češkoslovaške. Predsednik Narodne skupščine je sprejel nocoj naslednjo brzojavko iz Prage: Parlamentarni delegati naših dveh parlamentov so v prijateljskem sodelovanju končali danes z uspehom svoje delo, ki bo koristilo obeh prijateljskima državama. Ob tej priliki Vam pošiljamo v imenu naših delegatov prisrčne pozdrave. — Malypetr, dr. Janković, Hruban.

Manifest druge internacionale. Kakor poroča rimska »Tribuna«, je izdal izvršilni odbor druge internacionale, ki se je sestel v Parizu, na delavce in socialiste vseh dežel manifest proti imperializmu vlad, ki povzroča nove vojne nevarnosti. Večji del dolgega manifesta je posvečen razkrinkanju pred celim svetom fašistovskega imperializma, ki se liki epidemija širi po svetu. Manifest pravi o fašistovski Italiji, da je napravila iz Albanije svojo kolonijo ter poskušala združiti pod svojim vodstvom proti Jugoslaviji Ogrsko, Rumunijo in Bolgarsko. »Tribuna« zavrača seveda z ogorčenjem podobna obrekovanja ter zamerja »Tempsu« radi priobčevanja celega manifesta in radi njegovega komentiranja.

Koliko stanejo italijanske kolonije? — Agencija »Roma« poudarja gospodarski napredek italijanskih kolonij, kakor izhaja iz proračuna ministrstva za kolonije. Čeprav ne bodo italijanske kolonije še tako kmalu aktivne, vendar se opaža v njihovem gospodarskem razvoju viden napredek. Ze prihodnje poslovno leto se cenijo dohodki Tripolitanijske na znesek 64 milijonov lir, izdatki pa na 217 milijonov. Dohodki Cirenaike naj bi znašali 48.400.000 lir, izdatki 209.790.000, Eritreja naj bi dala 22 milijonov dohodkov, zahtevala pa 42.455.000 lir izdatkov. Dohodki Somalije se predvidevajo v znesku 21 milijonov 240 tisoč. izdatki pa v znesku 80 milijonov lir.

Poljska in Nemčija. Nemški poslanik v Varšavi je bil sprejet od Pilsudskega, od katerega je hotel zvedeti, ali je poljska vlada pripravljena obnoviti pogajanja za sklep trgovinske pogodbe z Nemčijo, pri čemer naj bi se v prvi vrsti razpravljalo o vprašanju izgonov. Pilsudski je odklonil predlog nemškega poslanika.

Borza dela v Mariboru. Od 13. do 19. februarja je pri tej borzi iskalo dela: 90 moških in 76 ženskih, t. j. 166 oseb, 78 osebam, in sicer 39 moškim in 39 ženskim je bilo delo ponujeno, 30 delavcev in 30 delavk je sprejelo delo, odpadlo

jih je 43, t. j. 14 moških in 29 ženskih, odpotovalo pa 14 moških in 4 ženske; od 1. januarja do 19. februarja je pa iskalo dela 1163 oseb, 582 osebam je bilo delo ponujeno, v 407 slučajih je borza dela posredovala uspešno, 404 osebe so odpadle in 146 jih je odpotovalo.

Pri mariborski borski dela je delo na raspolago: 35 viničarjem, 2 vrtnarjem, 1 sedlarju, 2 pekoma, 1 kočijažu, 6 vajencem (krojaške, ključavničarske in pekovske obrti), 28 kmečkim deklam, 4 sobaricam, 11 služkinjam, 12 kuharicam, 1 plefiki, 2 vzgojiteljicam, 4 varuškam, 3 postrežnicam, 2 delavkama, 1 perici, 1 natakari in 1 gospodinji.

Gospodarske vesti. Italijanska industrija bo najela večja inozemska posojila in sicer 110 milijonov dolarjev, 1.400.000 funtov in 3 milj. hol. goldinarjev. — Newyorška Federal Reserve Bank obratne mere še ne bo znižala. — Plovba družba Hapag bo razdelila 6 odstotno dividendo. Tudi Severonemški Lloyd bo izplačal 6 odstotno dividendo. Tako sta obe družbi začeli v istem času z izplačevanjem dividend; od 1923 do lani ni bilo nobene dividende. Borza je računila kvečjemu na 5%. — Francoski eksport v januarju je znašal 4.709 milj. frankov, import 4.079 milj., aktivnost torej 630 milijonov frankov. — Obtok bankovev na Francoskem se je v preteklem tednu znižal za 1/2 milijarde na 52.153 milijonov. Državni blagajni dovoljeni predjumi so se znižali za pol milijarde na 30 1/2 milijard. — Poročilo Rumunske Narodne banke pravi, da je plačilna bilanca Rumunije pasivna in da znaša pasivnost šest milijard lejev. — Po uradnih poročilih iz Moskve bodo razdelili letos med ruske kmete za 150 milijonov rubljev poljedelskih strojev. Povečini bodo stroje kupili v inozemstvu, zlasti v Nemčiji, Ameriki, Avstriji in Češkoslovaški. — Poljska je izvozila v januarju 1.159.000 ton premoga; Avstrija s 337.000 tonami je bila prva odjemalka, Švedska z 215.000 druga, Italija s 186.000 tretja; samo te tri dežele so kupile nad tri petine poljskega premoga. Jugoslavija ga je kupila 12.000. Cene so bile izdatno nižje kot v decembru. — Oba italijanska trusta umetne svile sta po ameriškem zgledu dvignila ceno za 5 cents pri 1 funtu. — Ponudbe na ogrskem denarnem trgu so zmeraj večje in so presegle že predvojno stanje. V februarju so dobile banke spet velike vsote in ne vedo, kam z njimi. Dnevni denar se je dobil že za 5 1/2 %, torej pod oficijelno bančno mero. Inozemski kapital se ponuja po 5% in še manj. Ravnatelj velebanc se neprestano posvetujejo in pravijo, da je to prava za že dolgo nameravano znižanje bančne obrestne mere. — Ogrski kmetje zahtevajo, da se uvaža petrolej in ben-

zin na Ogrsko brez carine. — Velesejm v Poznanju se bo vršil od 1. do 8. maja. — V rumunskem konzulatu v Dresdenu so uredili stalno razstavo rumunskih izdelkov. — V Galacu se bo vršil kongres vseh rumunskih trgovskih zbornic. Poleg drugih gospodarskih vprašanj se bodo pretresala tudi davčna in carinska vprašanja. — Švicarski aviatik Mittelholzer je na svojem znanstvenem potovanju z aeroplanom »Switzerland« preletel vso Afriko. — Bilanca Poljske banke z 31. januarjem je bila spet zelo ugodna. Zlata zaloga se je z uvozom zlata iz New Yorka v znesku 1 milijona dolarjev in z nakupi žlahtnih kovin zvišala v desetih dneh za 5,3 mil. zlatov in je znašala 31. januarja 144,3 milijonov zlatov. — Izvoz jajec iz Poljske postaja leto za leto bolj važnejša postavka poljske trgovske bilance. Leta 1922. so jih izvozili za 3.500.000 zlatov, l. 1923. za 10 milijonov, l. 1924. za 16.177.000, l. 1925. za 51.326.000 in leta 1926. že za 109.226.000 zlatov. Kakšen napredek! Tri petine eksporta gre na Nemško. Eksport je zato tako napredoval, ker so odpravili vse izvozne določbe reglamentiranja, ker so zboljšali organizacijo eksporta in ker so se eksporterji sistematično prilagodili zahtevam inozemskih trgov. Vlada bo sedaj šla še dalje in bo dekretirala določbe o kakovosti itd. blaga; na primer, da teža jajec ne sme iti pod 50 gramov. — Italijanski aviatik De Pinedo je na potu v Ameriko v treh zaporednih etapah preletel 1800 km, 1600 in 1600 km. Med prvo in drugo etapo je bilo samo sedem ur odmora.

TRŽNA POROČILA.

Mariborski trg dne 19. februarja 1927. 74 slaninarjev je pripeljalo 235 zaklanih svinj na trg, ki so prodajali meso in slanino po 10.50 do 25 Din za kg na drobno, oziroma po 14 do 17 Din za kg na debelo. Domači mesarji so prodajali govedino in ovčje meso po 8 do 10, volovsko 12 do 15, telečje 10 do 17, svinjsko 15 do 17 Din za 1 kg. — Drugače je bil trg prav dobro založen in obiskan. Perutnine je bilo okoli 400 komadov. Cene so bile: kokošim in piščancem 25 do 50, racam in gossem 30 do 70, puranom pa 70 do 125 Din komad; domačim zajcem 8 do 25, divjim 30 do 50 Din komad. — Krompir, zeljnjava, druga živila, sadje, evetlice. Krompirja je bilo 11 voz; cene so poskočile za 25 par kri kg, sveže zelje se je prodajalo po 2 do 4, karfiol 5 do 15, endivija 1 do 1.50, ohrovt 1.50 do 2 Din komad, čebula 5 do 7, česen 8 do 15 Din venec, zelje 3.50 do 4, kislja repa 2 Din, grah v stročju 20, maslo surovo 40 do 44, kuhano 44 do 46, čajno 50 do 65 Din kg, mleko 2.50 do 3, smetana 12 do 14 Din liter,

med 30 do 35 Din kg; jajca 1.25 do 2 Din komad, fižol 2.50 do 3 Din liter. Oljčno olje 28 do 36, bučno olje 20 do 26 Din liter; sadje: jabolka in hruške 3 do 12, suhe češnje 7.50 do 10 Din, orehi 10, jedra 32 do 35, datelji 24 do 35 Din kg. — Lončena in lesena roba, katere je bilo to pot mnogo na trgu, in sicer je bilo največ pletenih košar, jerbosov, peharjev in lesenih škafov in banj, se je prodajalo po 1 do 120 Din komad, brezove metle 2.25 do 6 Din komad, leseni vozički 100 do 300 Din komad.

Seno in slama na mariborskem trgu. V sredo 16. t. m. je bilo 9 voz sena, 3 vozovi otave in 5 voz slame, v soboto 19. februarja pa 12 voz sena, 2 voza otave in 6 voz slame na trgu. Cene so bile senu: 80 do 100, otavi 75 do 90, slami pa 32.50 do 55 Din za 100 kg.

Dunajski goveji trg (21. t. m.). Dogon 2903 komadi; od tega 449 glav iz Jugoslavije. Pri večjem dogonu je bil promet bolj počasen. Biki in slaba živina so se pccenili za 5 do 10 grošev pri kg. Drugo nespremenjeno. Za kg žive teže notirajo: voli I. 1.50 do 1.85 (izjemno 1.90 do 2.10), II. 1.15 do 1.45, III. 0.90 do 1.10, biki I do 1.40, krave 0.70 do 1.30 (1.50), slaba živina 0.50 do 0.65 šilinga.

KOVINSKI TRG SREDI FEBRUARJA.

Od 365 ameriških plavčev jih je delalo 1. februarja 208. Položaj na jeklenem trgu se je nekoliko zboljšal, ceno surovega železa so pa znižali za 50 cts. Za evropsko blago zanimanje ni posebno veliko. — Na evropskem eksportnem trgu ni bilo v preteklih dneh nič novega. Bodočnost kontinentalnega jeklenega trsta je bila tudi v preteklih dneh v središču zanimanja; zlasti so se pečali s tem vprašanjem francoski listi. O nameravanju znižanju produkcijske kvote kartela ni dosedaj še nič definitivno znanega. Tudi pogajanja s Poljsko se niso še končno zaključila in se razbijejo zmeraj na novo na trdovratnosti poljskih producentov, ki smatrajo trenutek za ugoden, da okrepijo svoj položaj v eksportni trgovini. Slaba tendenca na evropskem eksportnem trgu je trajala nadalje; vendar se zdi, da je najgloblja točka že prekoračena in da bodo cene v bodočnosti višje. Cene, s katerimi trenutno na evropskem eksportnem trgu trgujejo, so padle na nivo, ki jamči prav majhno rentabiliteto. Bile so pa tele: železo v palicah 4/19, valjana žica 5/16, surova pločevina 6/10, srednja 7/5, fina 9.

Upanje in strah, ki so ju gojili na Angleškem za čas po štrajku, se nista uresničila. Angleška produkcija ne napreduje tako, kot so pričakovali, in na kontinentalnem trgu ni nikakšne angleške konkurence. Nasprotno so pa nakupi angleških konsumentov na evrop-

skem kontinentu skoraj popolnoma prenehali. Bodočnost smatrajo za zadovoljivo, vendar so si od trgovine na domačem trgu več obetali. Eksportna trgovina je še nadalje zelo nezadovoljiva, k čemur veliko pripomore nizka cena na kontinentu. Angleške cene so še naprej na precej visoki stopnji: Cleveland št. 1 85 šilingov, št. 3 82/8, št. 4 81/6. — Francoski železni trg se v zadnjem času mi zboljšal; za februar so produkcijo surovega železa reducirali za 30.000 ton, najboljši dokaz, kako slabo gre domača kupčija. Tudi eksportna trgovina ni zadovoljiva. — Pravitako slabo tendenco poročajo o belgijskem trgu, položaj ni ugoden. — Zaposlenost na Luksemburškem je pa boljša in se je v zadnjem času dvignila. — Na Nemškem so v zadnjem tednu prav dobro nakupovali, v vseh vrstah. Eksportna trgovina se je pa nekoliko poslabšala. Kakor smo že rekli, prodajajo producenti rajši doma, kjer dobijo boljše cene. — Na Češkoslovaškem nič novega, položaj železo predelujoče industrije ni zboljšal, in tudi sicer je konsult. zelo omejen. V bodočih dneh pride pred parlament zakonska predloga o državni podpori stavbnega gibanja, in bo domači trg seveda od tega zakona zelo odvisen.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 25. februarja t. l. ponudbe za dobavo raznega papirja, 1000 kg kristalne sode, 150 kg stearinskih sveč, 500 kg jute za ribanje, raznih gorilcev za petrolej in olje, salmijaka, trdilnega praška, krvolužne soli, kostne moke, 500 kg sive in bele oljnatne barve, 100 kg voščenih in stearinskih sveč ter trtne vrvice in vezalnega motvoza; do 25. februarja t. l. ponudbe za nakup 4854 kg gumijastih odpadkov in 4500 kg starega papirja. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenu te direkcije. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 8. marca t. l. pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani glede zavarovanja proti požaru materijala in inventarja v materijalnem skladišču in delavnici v Mariboru; dne 15. marca t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede oddaje nasekavanja in ostrenja pil za dobo enega leta; dne 18. marca t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave okroglega železa, gumijevih cevi za zavore, bakrenih peči za lokomotive in bakrenih palic za zavore; dne 21. marca t. l. pa glede dobave navadne črne pločevine in kotnega železa.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

Ivan Jelačin

Ljubljana

Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenik!

Najboljši šivalni stroj in kolo
je edino to

za dom, obrt in industrijo
v vseh opremanh.

letelam plešilni stroj DUBIED

Post v vsenjo brezplačno.

Večletna garancija

Reparacija za popravilo.

Niše cene, tudi za obrtne.

Josip Petelinc

Ljubljana

glav. Prešernovega spomenika.

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporeča

**špecerijsko
blago**

raznovrstno žganje,
moko in deželne pri-
delke. — Raznovrstno
rudninsko vodo.

Lastna pražarna za ka-
ve in mlin za dišave s
električnim obratom.
Cenik na razpolago!

Dobava drv.

Podpisana komanda bo direktnim pogodbenim putem kupila
do 200 kubičnih metrov drv.

Interesenti pošljejo lahko pismene ponudbe, katere se bo sprejemalo
najpozneje do 8. marca tek. leta do 10. ure, ali pa pridejo sami semkaj
v cilju zaključenja zapisnika direktne pogodbe pred 11. uro navedenega dne.
Natančni pogoji so na vpogled v pisarni tukajšnje komande, I. nadst. Kevcija 5% (tudi državljani 10%).

E. Br. 2291.

Komanda 8. žandarmerijskega polka, dne 22. februarja 1927

TRIKO PERILO

za molke, žene in otroke,
volna v različnih barvah, rokavice,
svetle dokolenice, nahrbtniki
in kolarje in levce, deski,
bleš, blon, izpažni roba, palice, vize, noži,
kraj, potrebščine za šivilje,
krojače, čevljarje, brivce
edino le pri trdk!

Josip Petelinc
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika.

Najbolje cene! In vili b. mah!

NOGAVICE

razne vrste, vesentno,
naravnice, vesalke, žepne
robce ter drugo galan-
terijsko in kratko blago
nudi trdk!

OSVALD DOBEIC

LJUBLJANA

PREŠ ŠKOFIJO ŠTEV. 15 IN

SV. JAKOBA TRG ŠTEV. 9.

Na debelo! Znižane cene!

Se priporoča za tisk
vseh trgovskih,
obrtnih, industrijskih
in uradnih tiskovin.
Lastna knjigovodna
TELEFON ŠT. 553

TISKARNA MERKUR

TRGOVSKO-INDUSTRIJSKA D. D.

LJUBLJANA, Simon Gregorčičeva ulica 13.

Tiska časopise, knjige,
brošure, cenike,
tabele, statuta, va-
bila, letaka, lepake,
posetnice i. t. d.
TELEFON ŠT. 553